ВІДСВІТИ ПІВНІЧНОГО СЯЙВА

А тепер ще подивімось на мапу Алберти. Та це майже незаселена країна! Справді, площа її більша за площу України, а населення нема й мільйону. Все населення скупчилось приблизно в одній третині території Алберти, а вже на захід і північ від Алберти біліє незаселений простір, там є місця, де ще не ступила людська нога. У західньо-північному кутку ще притулився багатий хліборобський район Ґренд Прері — Піс Ривер, відділений від Едмонтону такими ж безлюдними хащавинами, як у районі Пембіни. Далі на північ від Алберти йдуть нерозвідані Північні Території з їх казковими мінеральними багатствами та канадійська Арктика.

Емблема провінції Алберти неповна. Вимальована вона на тлі дикої рожі. Вгорі блакитне небо — не вистачає тих надзвичайних білих хмаринок. Снігові гори — так, але люксусові курорти де? Прерії — нема озер. Колосиста пшениця, — а де вічні вогні нафтовому й газовому божеству? Нема й ілюмінації рафінарень, і не летять літаки на північ, де їх зустрічають запряжки собак. Нема й моїх дорогих динозаврів, господарів цієї благословенної землі сто п’ятдесять мільйонів років тому.

Та що тут дивуватися, як лише пів століття тому тут була суцільна дичина, зовсім незаселена піонерська країна. Вона ще й тепер піонерська, хоч як комфортабельно влаштувалися її мешканці. Піонерський дух її у всьому, це здорова основа албертійців.

Яка легка змінність біографій! Тут суспільство не закостеніло в замкнених у собі кастах. Студенти з багатих домів працюють у копальнях, на будівництвах. Дівчина заможних батьків виходить за робітника. Вчора вчитель, сьогодні власник гуртового склепу, Диригент хорів стає чорноробом і потім будівничим-контрактором. Вчителька-куховарка-малярка. Фармер-аґроном. Фармерська дочка — журналістка.

Голова міста — підприємець. Лікар — власник готелів, ресторанів, домів, мотелів. Як легко злетіти високо вгору, потрапити під колесо — і однаково все це одно товариство, ніхто нікому приязні не жалує. Західня гостинність б’є повним джерелом, наповнює будні.

Це в піонерській країні можливі такі круті повороти життьових шляхів, як незвичайна біографія едмонтонського громадянина, Михайла Лучковича. Цей українець, народжений в США, приїхав до Канади, як було йому шіснадцять років, і не вмів нічого говорити по-українському. Але в Канаді навчився і стала вона його рідною мовою. Лучкович почав учителювати. Талановитого й промовистого вчителя українці-виборці обрали послом до домініяльного парляменту. Блискучий красномовець-дипломат був якраз відповідний на тому місці, куди його висадили виборці й щаслива доля. Його висилають представником від усієї Брітійської імперії на міжнародню конференцію до Букарешту у 1930-му році, його перевибирають вдруге, вже осьмий рік він послом — стелиться йому дорога до дальшої кар’єри.

Та коли прийшли треті вибори 1936 року, час кризи і зневірення, повіяв відмінний політичний вітер, і п. Лучкович вже не мав такої загальної піддержки із сторони українців, ба навіть і партія Ю.Ф.М. (Злучені Фармері Алберти), яку він репрезентував у тих виборах, цілковито програла, а на її місце прийшла до влади в Алберті партія Суспільного Кредиту.

Яке ж становище колишнього посла тепер? Він має гросерню. Але це не все. Він, властиво, перекладач. Його переклади з української на англійську вважаються досконалими, бо обидві мови — його рідні. Це він переклав "Один з 15-х мільйонів" М. Приходька. Недавню закінчив переклад повісти І. Киріяка "Сини землі", тритомову епопею про українських піонерів у Алберті. Заплямовані інші переклади… Може це, літературна й перекладницька праця, — його найголовніше призначення у житті? Але в піонерській країні, покищо, чорнороби потрібніші. А як би було чудово, щоб на цій праці перекладача з

української на англійську мову Михайло Лучкович відчув себе потрібним суспільству творцем!

Та й чому ні? Тут же не диво й не сором міняти професію, аби була потреба.

Покищо, є шалена потреба на технічно-інженерські сили. Тут нема проблеми новоприбулих, всі знайшли своє місце, всім робота є за фахом. Новонароджена промисловість потребує людей навіть далеко більше, ніж приплило до Едмонтону. Всі новоприбулі лікарі працюють за своїм фахом по шпиталях. Інженери на своїх місцях: В. Чалий — головний інженер на цементному заводі і з ним ще працюють інженери Я. Скрипник, Н. Солоний і Гуглевич; інженер Лукомський має свою землемірську канцелярію; інженер А. Кривобок здобув велике визнання на металюргійному заводі. Ще недавно бездомні скитальці, всі вони вже живуть у прегарних новеньких власних домах і разом; з усіма іншими громадянами Алберти будуть уділовцями природніх багатств .

Всі стануть уділовцями природніх багатств

Едмонтон. Згідно з пляном албертійського уряду, всі мешканці провінції, які мають понад 21 рік життя та прожили в провінції 5 років, одержуватимуть грошеві дивіденди від уряду, на які буде використана одна третина прибутків провінції з винайму нафтових і газових піль. В такий спосіб із природніх багатств провінції будуть користати всі мешканці безпосередньо.

Про цей плян повідомив провінціяльний скарбник, Б. В. Гинмен, в бюджетовій промові в леґіслятурі. Він не подав до відома всіх подробиць пляну, але з цього що він сказав, виходило б, що після відчислення тих мешканців, які ще неповнолітні, або не жили протягом п’яти років у провінції, ці дивіденди виносили б від 20 до 30 долярів для особи і їх одержувало б яких 60% населення. Двадцять два роки тому, коли партія Суспільного Кредиту виступила на політичну арену вона обіцяла

"дивіденди по 25 долярів місячно для кожного мешканця". Теперішній плян уряду частинно виповнив би цю обіцянку." ("Український фармер", Березень 11, 57, № 10).

**

*

На вулицях Едмонтону дуже часто можна зустріти молоде обличчя, обрамлене борідкою. Це — гість із півночі, з тих копалень, проспектів, промислів, що вже започаткували майбутню копальняну імперію канадійської півночі. Це ті, що добувають уран, золото, срібло й інші металі, мінерали. Зв’язок між Північчю й Брамою до Півночі здійснюється літаками. Це звичайна й буденна вже тепер річ.

Можливо, тепер романтичніше не летіти, а їхати автом? Їхати з цікавости, куди досягає автострада, то ж кажуть там уже нетри, люди не живуть, нема доріг. Агрономові Василеві Шемелюкові з Смокі Лейку конче треба було в одній справі поїхати: на Північ. Жінка радила набрати запас пального, щоб не пропасти в дорозі, але пан Шемелюк тільки на кожній станції доливав з верхом. І справді, людського житла не було, але газолінові станції на всій дорозі були і чекали мандрівників. Аж там, за безлюдними просторами, знайшов і промислові міста, і індіян із запряжками собак, і навіть те, чого шукав. Там, де день триває двадцять годин, де три місяці біла ніч, де сонце не заходить, — там посіяв якийсь чоловік льон. Посіяв і поїхав собі до дому у південну Албєрту. А через кілька місяців приїхав, зібрав льон і поклав у кишеню двадцять тисяч долярів. Отож там сонце опускається до смужки, де сходиться небо із землею, — похитнеться три рази й знову йде над землею. В тій країні палахкотить північне сяйво.

Відсвіти північного сяйва можна побачити і в Едмонтоні. Я в серпні бачила. Верталися ми раз із одного з тих моїх двадцяти двох едмотонських гостювань. Цим разом від едмонтонського громадянина

пана Малика, — "в честь рідних, що залишилися в краю". (І такі бувають прийняття). Виходжу з авта у нашому "крессенті", дивлюся, — а по небі бігають якісь світляні туманності. Чи це мені здається?

— Ні, каже пан Пауш, це вже відсвіти північного сяйва. Восени і на весні воно надзвичайно гарне — міниться всіма кольорами райдуги, бігає по небі, — такий величезний різнобарвний павук.

Боже мій, а я не буду бачити! Як манить мене оця дорога на північ, так би й сіла оце в якийсь автобус, та й їхала-їхала, аж на самий справжнісінький край світу, до північного сяйва, де вже ота безбережна біла просторінь, що приснилася була мені одного разу.

Нью-Йорк, 1956.